יום ב', כ"ט במנחם אב תשס"ד (16 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, **כ"ט במנחם אב**, הוא **יום כיפור קטן**. שם זה הוא כינוי לערבו של ראש חודש ויש שנוהגים לעשותו יום תענית ותשובה. גם אלה שאינם נוהגים להתענות ביתר ימי "כיפור קטן" עושים כך היום, **ערב ראש חודש אלול**, חודש הרחמים והסליחות. רבים יוצאים להשתטח על הקברות ומפשפשים במעשיהם מתוך תשובה, תפילה וצדקה. יש שעולים לירושלים לשריד בית-מקדשנו, הכותל המערבי, שלא זזה ממנו השכינה מעולם, לומר בו תפילת "יום כיפור קטן". [לוח דבר בעתו]

שתי כפרות הן לערב ראש חודש: כפרה לה' "על שמיעט את הירח", וכפרה לישראל על שִׁגְגוֹתיהם. מרעיון הכפרה אין אלא צעד קטן לרעיון התשובה, המביאה לידי כפרה, ואחד הדרכים המביאים לידי תשובה הריהו, כמובן, הצום.
דברי חז"ל בדבר השׂעיר לה' ובדבר הכפרה על שמיעט את הירח מחד גיסא, נוסח התפילה שראשי חודשים "זמן כפרה לכל תולדותם" הם מאידך גיסא - היה בהם כדי לעורר את חכמי הקבלה מימי האר"י ותלמידיו לחפש כעין תחליף לשׂעיר של ר"ח ולהתוות דרכי תשובה נאותות, כדי שיתכפרו עוונות החודש עם סיומו. הניסוח המיסטי של כפרה על ה' על שקיפח כביכול את הלבנה, וההסבר הרציונלי, שכפרה זו מוסבת על עוונות ישראל במשך החודש או בקשר לקביעת המולד, קדמו שניהם להתהוות מנהג יו"כ קטן וכנראה שמשו בה בהתהוות זו, בערבוביא. כך צמחה התענית ביום המולד או בערב ר"ח, ומשפשט מנהג התענית, הורכב גם סדר סליחות, שאינו אלא לקט של פיוטים ותחינות, שנתחברו עוד מקודם לצרכים אחרים. בימינו רק יחידי סגולה מתענין ומשלימים בער"ח, אחרים מתענין "ואין משלימין" (חצי יום), ויש שאינם מתענים כלל אך אומרים את סדר הסליחות, ויש שאין עושים אף זאת אלא בער"ח ניסן ואלול (או רק אלול) בלבד. הכל לפי מסורת הקהילה או העדה, ולפי נטייתו ויכולתו האישית של היחיד. דומה, שמעולם לא הגיע ערב ר"ח לדרגת "תענית צבור" של ממש, אך כאמור, חסידים ואנשי מעשה נוהגים בו עד היום הזה, קרוב ל-400 שנה אחרי פטירתו של ר' משה קורדווירו, "שהיה קורא אותו יום כפור קטן". [http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/mahanaim/erev-2.htm]

§§§

לאחר הדף של אתמול, הגיעה התגובה הבאה:

...מזה זמן רב לא כתבתי אליכם דבר וארשה לעצמי תוספת קטנה לדף של היום. התוספת לקוחה ממסלול הדרכותי, הפעם מההדרכה לסיור בחצר כנרת. במלחמת העולם הראשונה, כ- 30 אלף יהודים הוגלו מהארץ ע"י השלטון העות'מני - כאזרחי מדינות אויב. רבים מגולי תל-אביב ומ"גולי יהודה" (מושבות הדרום), הסתובבו בארץ בחוסר כל, ורבים מהם מתו ברעב! ברל כצנלסון חילק במקום (בחצר כנרת), אוכל חינם ליהודים הגולים וקרא לצריפו "המשביר", עפ"י המקור: "ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ...". [בראשית מ"ב 6] כל זאת עוד לפני הקמת ארגון המשביר. פרט מעניין נוסף הראוי להזכיר ולהיות לנו לאות ולמופת בימים אלו, הוא כי מנהלו הראשון של המשביר היה מאיר רוטנברג שהתפטר במהרה, כי רצה להיות עובד אדמה. מאוחר יותר הסכים מאיר רוטנברג להתמנות למנהלה הראשון של מפעל המלט "נשר", בתנאי שיהיה זה לזמן מוגבל ושׂכרו יהיה שווה לשׂכר הפועלים. מעניין מה היה אומר על כך בנימין נתניהו?!

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכוננֶה עד עולם סלה." [תהלים מ"ח 9]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שני**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום ב', כ"ט במנחם אב תשס"ד (16 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

[תודה ל-מ.ו.!]

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכוננֶה עד עולם סלה."[תהלים מ"ח 9]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שני**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל